

Helsingissä, 7.6.2018 (päivitetty 10.9.2018)

AVEKin johtokunnalle

Palkintoraati tapasi neljä kertaa tammi-toukokuussa ja jatkoi keskustelua vielä sähköpostitse kesäkuun aikana. Ensimmäisellä tapaamiskerralla todettiin, että palkinnon saajaa voidaan hakea varsin laajalta alueelta ilman tiukkoja määrittelyitä. Tärkeänä pidettiin saajansa kannalta oikeaan aikaan tapahtuvaa palkitsemista. Todettiin myös, että palkinto sopisi hyvin henkilölle, joka on valtavirrasta vähän syrjässä. Toisinaan taiteilijat, jotka ovat edelläkävijöitä, jäävät usein niiden varjoon, joiden työ kulkee näkyvästi taidekentän trendien ja diskurssien aallonharjalla.

Antoisan ja monivaiheisen keskustelun päätteeksi raati on päätenyt ehdottamaan palkinnonsaajaksi Saara Ekströmiä. Keskustelimme Ekströmin työstä jo prosessin alkuvaiheessa, jolloin päällimmäisenä huomiona oli työn korkea taiteellinen laatu läpi vuosikymmenien. Keskustelimme paljon siitä, kuka taiteilija ja miten Suomen mediataiteen kenttä hyötyisi eniten palkinnosta, ja miten paljon valinta tapahtuu yhtäältä teosten toisaalta tekotapojen ja metodien ohjaamina. Teosten materiaalit, kontekstit sekä työn ja tuotannon prosessit ovat olennaisella tavalla osa teosta, mitä ei nykytaiteessa voi ohittaa. Ekströmin työssä mediat ja metodit valitaan aina tarkkaan kunkin teoksen tai teoskokonaisuuden tarpeiden mukaan, mahdollisimman täsmällisen ja esteettisesti tarkoituksenmukaisen ilmaisun löytämiseksi. Hänen välineistönsä on monipuolinen ja ulottuu filmistä, videosta ja valokuvasta tekstiin ja installaatioon. Teokset syntyvät monialaisessa yhteistyössä muun muassa tanssijoiden, taikureiden, tutkijoiden, museoiden ja arkistojen, graafikoiden, leikkaajien ja äänitaiteilijoiden kanssa.

Saara Ekströmin teokset kutsuvat viipymään niiden äärellä; hiljentymään, kuuntelemaan, kyseenalaistamaan tapojamme nähdä ja analysoida sekä näkemään yhteyksiä asioiden ja ilmiöiden välillä laaja-alaisesti läpi aikakausien ja yhteiskunnallisen toiminnan kerrosten. Ekström on taiteilija, jolla on herkkyyttä kuunnella heikkoja signaaleja ja kyky paitsi nivoa aikamme ilmiöitä osaksi historiallisia jatkumoa myös kyseenalaistaa valtavirtaista historiankirjoitusta.

Teosten teemoissa toistuvat elämän hauraus ja haavoittuvuus sekä ihmisen suhde luontoon. Ne eivät saarnaa vaan ne toteavat, kutsuvat, kokoavat ja aavistavat – tarkasti ja tinkimättömästi.

Tässä muutamia perusteluja raadin valinnalle:

- Ekström on kyennyt siirtämään valokuviansa ja tilateostensa vahvuudet mediataiteeseen kehittämällä teos teokselta liikkuvan kuvan ilmaisuaan ja kyeten näin myös taiteilijana uudistumaan. Ekströmin uudistuminen ei tarkoita äkkikäänteitä, vaan yhä syventävämpää aiheiden käsittelyä.
- Ekströmin teoksissa ajan ja historian kerrokset kietoutuvat poeettisella tavalla materiaalisuuteen. Teokset ovat tarkkoja ja käyttävät mestarillisen taidokkaasti audiovisuaalisia keinoja. Ekström on pioneerin lailla tutkinut uusmateriaalisuutta, syväaikaa ja toislaajuutta kauan ennen kuin teemat valtavirtaistuvat.
- Taiteilijan jälki on huolellista ja huoliteltua, mutta teokset jättävät silti runsaasti tilaa katsojan kohdata niiden teemat ja puntaroida niitä. Teokset ponnistavat kokeellisen elokuvan ja mediataiteen, jopa maalaustaiteen, historiallisesta jatkumosta, mutta Ekström käsittelee välinettä varmoin ottein ja luo pastissien ja toisintojen sijaan uutta.
- Ekström rakentaa työskentelynsä tietyt osa-alueet – vahva visuaalisuus, peruspinnan kielen sanastot – koko eurooppalaisen taiteen vuosisataiselle traditiolle; tietoisena, mutta kuitenkin täysin omista lähtökohdistaan tuoreena, omassa ajassaan eläen.

Palkintoraati:

Satu Herrala, Esko Nummelin, Tuuli Penttinen-Lampisuo, Tytti Rantanen